

## מראי מקומות- סנהדרין י"ב

- (א) **אין מעברין את השנה בשני רעבון, וכו'- כ'** הרמב"ם (קדוש החודש ד', ט"ז) דמאי דאמרי' דאין מעברין בשני רעבון או בשביעית, וכו', היינו דוקא לעבר מפני צורך הדרכים והגשרים וכו', אבל אם היתה שנה ראוי' להתעבר מחמת התקופה או מפני האביב ופירות האילן, אז אף בשני רעבון מעברין. אולם היד רמ"ה השיג על הרמב"ם וכו' דמשמעות הסוגיא הוא דבשנה זו שלא עיברו אלישע, הי' השנה ראוי להתעבר מחמת אביב ופירות האילן, ומ"מ לא עיברה משום שהי' שנת רעבון.
- (ב) **אמור מעתה, ראוי' היתה אותה שנה שתתעבר, ומפני מה לא עיברה אלישע, וכו'-** הק' תוס', מנ"ל, דלמא רק אביב לא הי', אבל פירות האילן ותקופה היו כתיקנן, ואמרי' לעיל דעל א' אין מעברין, וא"כ שפיר לא עברו השנה, אפי' בלא הא דשני רעב. ותי' דכיון דבעל שלישה, שהוא הקלה שבא"י, לא ביכרה אלא מין א', ש"מ דע"כ פירות האילן נמי לא הוו. אלא דהק' המהרש"א, אולי מה שלא עיברה הוא משום דהי' שנה שעברה מעוברת, ואין מעברין ב' שנים רצופות. ותי' ע"פ מש"כ תוס' אח"ז, דהק' מנ"ל דבאמת לא עיברה, ותי' דאם באמת הי' מעברה, א"כ א"א דלא היו מוצאין כמה מינים לאחר העומר. ועפ"ז כ' המהרש"א דה"ה לענין זה, דאם הי' שנה שעברה מעוברת, א"א שלא היו מוצאין בה גם בשנה זו כמה מינים לאחר העומר. **אולם** עוד הק' המהרש"א, דאולי מה שלא עיברה הוא משום דהי' שביעית או מוצאי שביעית, דבהם אין מעברין, וכ' דיש ליישב. וכ' הערוך לנר דלגבי מוצאי שביעית י"ל דרבי סבר כבית ר"ג דהיו מעברין במוצאי שביעית. ולגבי שביעית כ' ליישב דדרשי' מתיבת "בכורים" דכתי' אצל אלישע דכל המביא דורון לת"ח כאילו הקריב בכורים. ואם הי' מיירי בשביעית, א"כ אין שייך בזה הבאת דורון, דהפקר הוא, אע"כ דלא הי' שביעית.
- (ג) **אין מעברין את השנה לפני ר"ה- יש לע',** איך שייך לדעת כבר מקודם ר"ה אם יהי' השנה צריכה להתעבר או לא. וע' ביד רמה דביאר דהציור הוא, או א' דרצו לחשב ולידע כמה תוספת שנת החמה על שנת הלבנה הבאה, ולראות אם ראוי אביב ופירות האילן להתאחר כפי חשבון שנת החמה, וראו שראויין להתאחר, או ב' שהי' שנת רעב או שביעית מקודם, והיו ג' שנים פשוטות זאח"ז, והדבר ידוע דודאי יהי' השנה רביעית שנת העיבור, או ג' בכה"ג דמשכא תקופת טבת עד שיתסר בניסן, דאמרי' בר"ה דמעברין השנה, או ד' שרצו לעבר על תנאי אם יהי' השנה צריך לה.

(ד) **אין מעברין את השנה לפני ר"ה- ע' במנחת חינוך** (ד', ל') דכ' דדין זה אינו מן התורה אלא מדרבנן, כדי שלא ישכחו שנתעבר השנה. אולם ע' בזכר יצחק (ריש סי' י"א) שהביא מהתורת כהנים כפ' אמור דמשמע דדין זה הוא מן התורה, מהא דכת' אשר תקראו אותם וכו'. וביאר הזכר"י, דכח של ב"ד לקדש החודש או לעבר השנה הוא רק אם חל הקידוש או העיבור מיד בשעת אמירתם. וזה אין שייך משנה לחבירתה, רק באותה שנה יכול לעשות שנה זו לשנה מעוברת, אבל משנה לחברתה אין שייך. וכ' לדייק כן ג"כ מדברי הרמב"ם, וכ' דלכאור' מוכרח כן מן הסוגיא, דאל"כ איך שייך שמתחלה נעשית מעוברת, ואם אח"כ יגלו יבטל, הרי איך יעקרו רבנן דבר מן התורה בקום ועשה, אע"כ דהעקירה הוא מן התורה.

(ה) **ואעפ"כ אין מעברין אלא אדר- פי' תוס',** משום דכתיב לחודש שנים עשר הוא חודש אדר, ואם יוסיפו שום חודש אחר לא יהי' אדר חודש שנים עשר. אולם היד רמה כ' דתקנת חכמים היא, וגזרו כן משום דעיבור השנה תלוי באביב ובפירות האילן, ואין הדבר נודע ברוב שנים אם יהיו מוקדמין או מאוחרין אלא כשהגיע לאדר, ולכן גזרו לעולם שיעברו אדר, כדי שאם יהיו צריכין יהיו מעברין אדר באדר.

להיות חודש של ס' ימים, וממילא לא יהי' אדר עד סוף הס' יום. וכ' היד רמה דפשוט דשי' זו אינה, שהרי לא מצינו חודש דיותר מל' יום, ועוד הרי אם ב"ד לא קידשו, הרי ביום ל"א קדשוהו שמים. ולכן פי' היד רמה דאין מקדשין החודש כלל באותו יום, אלא עבדינן אותו חודש מעובר, וזה יהי' גלוי דיום ל' הי' חלק של אדר, וא"כ שפיר עברוה לשנה באדר, כיון דסוף כל סוף לאו ניסן הוא, אלא אדר.

(א) **אמר רבא בטל העיבור- הק' תוס' בר"ה (כא.** ד"ה לוי), הא קיי"ל דאתם אפי' שוגגים, וכו', ותי' דלא שייך אלא כגון יום ל' או ל"א כשקובעין בא' מהן ר"ח לחסרו או לעברו שלא כדין, או ע"פ עדות שקר. וצ"ע כוונתו, וע' **במנחת חינוך** (ד', כ"ד) שהביא מהצל"ח דפי' דכוונת תוס' לחלק בין קידוש החודש לעיבור שנה, דלא אמרי' אתם אפי' שוגגים וכו' אלא בקידוש החודש, ולא בעיבור שנה. וכ' המנ"ח דלא משמע כלל מדברי התוס' דזהו כוונתו. והמנ"ח עצמו פי' דכוונת תוס' לומר שיש זמנים דבהם שייך לקדש החודש, או לעבר השנה, ויש זמנים דא"א לעשות כן, דהתורה לא נתן רשות אלא בזמן ובמקום הראוי, וביום ל' דאדר אין לו רשות.

(ב) **אתי לזלזולי בחמץ- העיר תוס' דק' גם אהא** דהיו מעברין השנה כל חודש אדר, הרי לכאור' יש להק' למה הן יכולין לעבר השנה לאחר פורים, הרי כבר התחילה ללמוד הלי' פסח, ואתי לזלזולי בחמץ. וכן הק' היד רמה, דתקשי רבא לנפשי', דהא לא פליג אלא לגבי יום ל', אבל לגבי כל חודש אדר לא פליג, ולמה, הרי אתי לזלזולי בחמץ. ותי' דלרבא ל"ק, דכיון דקא עביד מידי דהכירא, דאין מקדשין החודש כלל, א"כ מידע ידעי דלעיבורא לשתא הוא דעבוד. אבל לפי ר' נחמן דאמר אע"פ שקדשוהו מעובר ומקודש, א"כ שוב ליכא הכירא. ואדרבה, מאן דחזא דקדשוהו לחודש ביום ל' יאמר דקדשוהו לניסן, דהא לא אמרי' שם החודש כשמקדשין החודש, וא"כ לדידי' שפיר יש מקום לחוש דאתי לזלזולי בחמץ, וא"כ שפיר יש להק' למה הוי מעובר.

(ו) **חשובי מחשבי גלויי לא מגלו- ע' ברש"י** (ד"ה ב"ד ישבו) דמבואר דגם דין זה דחשבו הוא דוקא מפני הדחק. אבל ע' **במנחת חינוך** (ד', ל') דדייק מהרמב"ם דס"ל דכל הדיון בגמ' הוא רק אם מעברין בשעת הדחק אם מעוברת או לא, אבל לענין לחשוב, זה מותר בכל ענין, בין בשעת הדחק או לא.

(ז) **אלא מפני מה ביקש רחמים על עצמו, שאין מעברין אלא אדר, והוא עיבר ניסן בניסן- הק' המהרש"א,** הא לקמן אמרי' דעיבורה מאי, ואמר ר' נחמן דעיבורה מעובר. וא"כ, למה ביקש רחמים על עצמו, הרי לכאור' משמע שביקש רחמים משום שאכלו הפסח שלא כדין, ולפי ר' נחמן הרי הי' כדין, כיון דבידעבד השנה מעוברת. ותי' דאולי מכאן דקדק רש"י לפרש דהך דחזקיהו היינו דעיבר לאחר שכבר קידשו חודש ניסן, ובכה"ג לכ"ע לא מהני אף בדיעבד, וא"כ שפיר ביקש רחמים על עצמו.

(ח) **ר' יהודה אומר אינה מעוברת- הק' הר"ן,** למה לא יהא מעוברת בדיעבד, הרי אמרי' לעיל שהרשות ביד ב"ד לעבר מפני הצורך [ולכאור' כוונתו להק', דכיון דמה דהתירו לחכמים לעבר מפני הצורך הוא משום אתם אפי' מזידים, וכו', א"כ לימא כן ג"כ דיהי' מעוברת בדיעבד]. ותי' דתקנו כן כדי שלא יבואו להרהר אחר טומאה בציבור, ולומר שיש איזה פגם במה שנעשית בציבור, וזה אינו, דהא ס"ל לר"י דטומאה הותרה בציבור.

(ט) **אמר רבא לכתחלה איכא בינייהו- דת"ק ס"ל** דאין מעברין לכתחלה, ולר"ש מעברין לכתחלה. ובביאור מחלקותם, כ' היד רמה דתרוייהו ס"ל דטומאה דחוי' בציבור, אלא דת"ק ס"ל דאין מעברין לכתחלה, דס"ל דאין צריך להדר כ"כ על טהרה, ור"ש ס"ל דצריך להדורי טפי על טהרה לכתחלה.

(י) **עיבורה מאי, אמר עולא אין מקדשין את החודש- פרש"י,** אין מקדשין את החודש, דכיון דראוי להיות ניסן, קרינא בי' זה ניסן ואין אחר ניסן, ולכן ממתנינן עד ר"ח שאח"ז, ואז מקדשו להיות ניסן. ותמה היד רמה, הא אף אם ב"ד אין מקדשין החודש ביום ל', הא החודש נתקדש מאליו ביום ל"א, וא"כ מה הרויחו בזה. ומביא מ"מ דעושין אותו